

УДК 929(477) "1832/1890" МИЛОРАДОВИЧ

Борисенко Є. Д.¹, Бровко Б. А.²

¹ студ. гр. БАД-533 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ГРОМАДСЬКА І МЕЦЕНАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРАФІНИ Є. І. МИЛОРАДОВИЧ

Свою шедрістю та непохитною вірою в українську державність прославила графиня Єлизавета Іванівна Милорадович, уроджена Скоропадська — українська громадська діячка і меценатка. Вона доводилась рідною тіткою гетьману Павлу Петровичу Скоропадському.

За родинним походженням Є. І. Милорадович належала до української еліти. Вона була спадкоємицею старовинних родів Скоропадських (за батьком) і Тарновських (по матері). За словами історика О. Пріцака, представники роду Скоропадських дружили з представниками найвизначніших козацьких, старшинських та шляхетських родів. «Можемо сміливо сказати, що в жили представників Роду Скоропадських влилася кров чи не всіх визначніших козацьких родів із усієї України. ... Представники Роду Скоропадських, Пан Гетьман і Пан Гетьманич Данило, це безпосередні нащадки — в жіночих лініях — наших старих великокняжих династій Рюриковичів і Гедиміновичів і через них визначних і довго пануючих династій Візантії, Англії, Швеції, Литви, Московії, Польщі та Фінляндії». Така спорідненість знайшла вияв у становленні жінки як високоосвіченої, висококультурної і патріотичної особистості.

Значний вплив на формування особистості маленької Лізи здійснив її батько Іван Михайлович Скоропадський. 1849 р. Єлизавету Іванівну видали за багатого й освіченого графа Лева Григоровича Милорадовича. Родина Милорадовичів мала у своєму розпорядженні великі маєтки на Полтавщині, Чернігівщині й Катеринославщині. Привілейоване становище родини у суспільстві та великі статки слугували ґрунтом для меценатської діяльності Єлизавети Іванівни.

Є. І. Милорадович активно допомагала книжковим видавництвам і недільним школам на Полтавщині, інвестувала на підтримку товариства «Просвіта» і друкарні «Правда» в Галичині, відіграла важливу роль у заснуванні літературно-наукового товариства ім. Тараса Шевченка у Львові. Згодом О. Кониський напише: «Без її великого дару не було б нашого Товариства на світі, принаймні не було б ще довгі роки ... з'явився той ґрунт, на якому росте і зростатиме наше питоме дерево науки і письменства».

Окрім спонсорування освітніх закладів, графиня помітно впливала й на їх поширення. Вона особисто брала участь у всіх освітніх процесах Полтавщини. Єлизавета Іванівна також створила жіноче товариство піклування про дітей-сиріт. За її кошт було відкрито дитячий будинок для немовлят-сиріт, а для хворих дітей вона виділила окрему кімнату на власній дачі в Гожулах.

Графиня проявила себе і як віддана українська патріотка, яка без вагань присвячувала час, статки та великі зусилля справі національного відродження. Подекуди вона виступала проти пануючого класу, до якого сама належала. Є. І. Милорадович – активна учасниця полтавської «Громади», спонсорувала кожную громадсько-культурну акцію, ініційовану громадівцями, що позитивно впливало на поширення ідеї громадівського руху в регіоні.

Єлизавета Іванівна не просто займалась благодійництвом. Уся її діяльність підпорядковувалась меті відродження української культури, поширенню освіти серед населення його рідною мовою. На жаль, ім'я цієї щиросердної меценатки, патріотки і просвітительки залишається в наш час мало кому відомим як в Україні, так і на Полтавщині.

Більшість розвідок присвятив цій постаті її офіційний біограф, товариш і колега по участі у громаді, письменник, перекладач, громадський діяч і науковець Олександр Якович Кониський. Він у некролозі наголосив: «Так хто-ж з чесних Русинів по цілій Україні від Дону до Тиси не поклониться перед пам'яттю Милорадовички і не скаже укупі: «Спасибі, мамо, спасибі навіки! Земля тобі пером!»».

Єлизавета Іванівна Милорадович-Скоропадська своєю громадсько-меценатською діяльністю і підтримкою освіти зробила великий внесок у суспільно-політичне життя як Полтавщини, та і України в цілому у XIX ст.